

Avtonomna dežela Furlanija - Julijska krajina

Centralni urad za slovenski jezik

Terminološko posvetovanje

26. srečanje

9. 12. 2021

ZAPISNIK

Sodelujoči v videoklicu po Zoomu

- a. za Centralni urad FJK: Jana Černe, Fedra Paclich, Laura Sgubin, Eva Srebrnič, Tanja Sternad;
- b. za Slori: prof. Rajko Pirnat, pravnica Tereza Pertot
- c. zunanja opazovalka: Nada Zajc

Lokacija: vsak na svojem domu po Zoomu

Začetek sestanka: 10.00

Konec sestanka: 12.00

Dnevni red:

- a. prevajalske zagate prevajalcev mreže za slovenski jezik v FJK in prevajalk Centralnega urada za slovenski jezik;
- b. sklenitev posvetovanj v letu 2021 in načrtovanje posvetovanj za leto 2022;
- c. razno.

Potek seje in sklepi:

- a. Delovna skupina je obravnavala termine, ki so bili predvideni za 26. srečanje; delovna skupina sklene, da se odslej uvede raba, ki je navedena v spodnjih preglednicah (preglednica 1 – povzetek obravnavanih terminov; preglednica 2, obravnavani termini z obrazložitvijo in končnimi predlogi v stolpcu **Predlog delovne skupine**):

Preglednica 1 - Povzetek obravnavanih terminov:

1	Ammenda	(Nižja) denarna kazen
2	Multa	(Višja) denarna kazen
3	Sanzione (pecuniaria) amministrativa	Upravna denarna sankcija
4	Ammenda per illecito amministrativo	Globa Upravna denarna sankcija
5	Reato	Kaznivo dejanje
6	Contravvenzione	Lažje kaznivo dejanje
7	Delitto	Težje kaznivo dejanje
8	Illecito	Protipravno ravnanje
9	Illecito amministrativo	Prekršek
10	Illecito penale (sin. reato)	Kaznivo dejanje
11	Violazione	Kršitev
12	Contravvenzione stradale (= <i>infrazione al codice della strada</i>)	Cestnoprometni prekršek
13	Guida in stato di ebbrezza alcolica	Vožnja pod vplivom alkohola
14	Guida sotto l'effetto di stupefacenti	Vožnja pod vplivom prepovedanih substanc
14	Elevare/fare una contravvenzione	Izdati obvestilo Obvestiti o prekršku
15	Reato commissivo	Kaznivo dejanje, storjeno s storitvijo
16	Reato omissivo	Kaznivo dejanje, storjeno z opustitvijo
17	Pena	Kazen
18	Sanzione	Sankcija
19	Ergastolo	Dosmrtni zapor
20	Reclusione (o carcerazione, già detenzione)	Strogi zapor
21	Arresto (misura precautelare) Arresto (pena)	Pripor (= <i>ukrep odvzema prostosti pred obsodbo</i>) Zapor (= <i>kazen za lažja kazniva dejanja</i>)
22	Mandato di arresto	Nalog za prijetje (<i>EU, warrant</i>) Priporni nalog (<i>manj pogosto; v rabi zlasti v slovenski ureditvi</i>)
23	Fermo (di carcerazione preventiva) Arresto (misura precautelare) Custodia cautelare	Pripor Pridržanje Aretacija (<i>publ.</i>)
24	Crimine (publ.)	Zločin (<i>publ.</i>) Hudodelstvo
25	Crimine contro l'umanità	Hudodelstvo proti človeštvu
26	Crimini di guerra	Vojno hudodelstvo
27	Assassinio (publ.)	Zločin
28	Omicidio	Uboj

29	Omicidio doloso o volontario	Naklepni uboj
30	Omicidio colposo	Povzročitev smrti iz malomarnosti
31	Omicidio aggravato	Umor zaradi katere koli oteževalne okoliščine Umor, storjen v oteževalnih okoliščinah
32	Colto in flagranza di reato	Oseba, prijeta pri kaznivem dejanju
33	Privazione della libertà	Odvzem prostosti
34	Liberatoria Dichiarazione liberatoria	Soglasje
35	Consenso	Privolitev
36	Autorizzazione	Dovolilnica (<i>obrazec</i>)
37	Discarico (<i>en. discharge</i>)	Razrešnica

Zapisnik 26. terminološkega posvetovanja s prof. Pirnatom z dne 9. 12. 2021

PREVAJALSKI DVOMI

Preglednica 2

a)	Italijanski leksem in morebitna kratica ali okrajšava	Kratka razlaga	Obstoječi prevodi in predlogi	Sklep delovne skupine
1	MULTA, AMMENDA IN SANZIONE Ali je illecito amministrativo sinonim za contravvenzione? NE	Pri obravnavi terminov multa oz. ammenda in sanzione smo se pri definiciji prekrška in posledičnih sankcijah navezali tudi na termine contravvenzione, crimine, delitto in reato . Za lažje razumevanje in večjo preglednost obravnavanega področja spodaj shematično povzemamo nekaj osnovnih izrazov. <u>Upravno pravo:</u> Illecito (amministrativo, civile, penale) = protipravno dejanje, kršitev Pravni term. slovar: protipravno dejanje = dejanje, s katerim oseba krši pravno pravilo Illecito amministrativo = prekršek (upravni prekršek je pleonazem, ker se v upravnem pravu za kršitve uporablja izraz prekršek)	Protipravno dejanje Kršitev	Delovna skupina se je posvetila natančni obravnavi upravnih sankcij, prekrškov in kaznivih dejanj ter se na podlagi razlag v drugem stolpcu in dodatnih razlag prisotnih strokovnjakov odločila za naslednje rešitve: ammenda = (nižja) denarna kazen; multa = (višja) denarna kazen; sanzione (pecuniaria) amministrativa = upravna denarna sankcija; sanzione per illecito amministrativo = globa, upravna denarna sankcija. Sankcija je nadpomenka za kazen in globa , pri čemer je globa denarna sankcija za prekršek, medtem ko je denarna kazen denarna sankcija za kaznivo dejanje. Termin sankcija se v Sloveniji uporablja redkeje. V slovenskem sistemu se v upravnem postopku za kršitve postopka ne izstavljajo globe, temveč denarne kazni!

a)	Italijanski leksem in morebitna kratica ali okrajšava	Kratka razlaga	Obstoječi prevodi in predlogi	Sklep delovne skupine
	<p>REATO, DELITTO, CRIMINE IN CONTRAVVENZIONE</p> <p>Contravvenzione vs. illecito amministrativo</p> <p>Reato</p>	<p>Pravni term. slovar: prekršek = protipravno ravnanje, s katerim se krši zakon, uredba ali odlok samoupravne lokalne skupnosti in je zanj predpisana sankcija</p> <p>Sanzione pecuniaria (amministrativa) = globa (v določenih upravnih postopkih je ustrezen prevedek tudi denarna kazen, najbolj splošen in primeren izraz pa je denarna sankcija).</p> <p>Sankcija je na splošno vsaka negativna posledica, ki zadene nekoga zaradi neke kršitve.</p> <p><u>Kazensko pravo:</u> Veljavni italijanski kazenski zakonik deli reato (kazniva dejanja) na delitti in contravvenzioni, pri čemer je termin reato nadpomenka za ostali dve obliki kaznivih dejanj. Bistvena razlika med slovensko in italijansko ureditvijo: v italijanskem sistemu je contravvenzione = reato (kaznivo dejanje), medtem ko v slovenskem sistemu prekršek NI kaznivo dejanje.</p>	<p>Upravna denarna sankcija</p> <p>Globa</p>	<p>Pri tem je treba paziti, ker sta tako ammenda kot multa denarni kazni za kaznivo dejanje (= tj. sanzione pecuniaria penale), sanzione pecuniaria amministrativa pa je denarna sankcija za illecito amministrativo, ki NI kaznivo dejanje.</p> <p>Če povzamemo: ammenda je denarna kazen za contravvenzione (lažje kaznivo dejanje) in se prevaja kot nižja denarna kazen; multa pa je denarna kazen za reato (kaznivo dejanje) in se prevaja kot višja denarna kazen; obe sta sanzioni pecuniarie penali. Sanzione pecuniaria amministrativa pa je denarna sankcija za illecito amministrativo, tj. prekršek.</p> <p>Delovna skupina se je seznanila z dejstvom, da v italijanskem sistemu spada contravvenzione med kazniva dejanja (reati), pogosto pa se že v italijanščini napačno uporablja in meša s prekrškom (glej tudi spodaj). O contravvenzione odloča kazenski sodnik, zato prekršek ne more biti ustrezen prevod za contravvenzione; o slednjem odloča javni upravni organ in zato prekršek prevajamo kot illecito amministrativo.</p>

a)	Italijanski leksem in morebitna kratica ali okrajšava	Kratka razlaga	Obstoječi prevodi in predlogi	Sklep delovne skupine
	<p>Ali je <i>reato</i> sinonim za <i>illecito penale</i>? JA</p>	<p>Pravni term. slovar: kaznivo dejanje = protipravno dejanje, nevarno za pravne vrednote, za katero znake in kazen določa zakon)</p> <p>Reato (kaznivo oz. protipravno dejanje) je človekovo protipravno prostovoljno in svobodno ravnanje, ki ga zakon zaradi nujnega varstva pravnih vrednot določa kot kaznivo dejanje in hkrati določa njegove znake ter kazen za krivega storilca. Lahko je storjeno s storitvijo (<i>reato commissivo</i>) ali opustitvijo (<i>reato ommissivo</i>). Posledica kaznivega dejanja je skladno s pravno ureditvijo specifična sankcija (sanzione specifica) oziroma kazen, ki se ji v italijanščini reče pena. Prav slednja predstavlja merilo za razlikovanje med delitto in contravvenzione; 39. člen italijanskega kazenskega zakonika namreč določa, da se kazniva dejanja delijo na delitti (huda kazniva dejanja) in contravvenzioni (kazniva dejanja manjšega pomena) glede na vrste kazni, ki so za ta dejanja predvidene po Kazenskem zakoniku.</p>	<p>Kaznivo dejanje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Protipravno dejanje • Kaznivo ravnanje • Kazenski prekršek 	<p>Ustreznica za contravvenzione bo torej lažje kaznivo dejanje.</p> <p>Če pa illecito amministrativo prevajamo v slovenščino, bodimo pozorni, da je ustrezen prevod prekršek in ne upravni prekršek, ker je ta kolokacija povsem nenavadna za sistem, ki strogo ločuje prekrške od kaznivih dejanj; poleg tega je besedna zveza upravni prekršek pleonazem, saj je prekršek sam po sebi upravne in ne kazenske narave! Obratno je pri prevajanju prekrška po cestnoprometnem zakoniku najbolje uporabiti termin infrazione (del Codice della strada).</p> <p>Opozoriti je treba še na pogovorno rabo italijanske besedne zveze contravvenzione stradale, ki se s pravnega vidika napačno uporablja v pomenu infrazione al Codice della strada (= cestnoprometni prekršek) ali v pomenu druge vrste prekrška, ki ne sodi v kazensko sfero; v rabi je tudi besedna zveza elevare/fare una contravvenzione, ko policist/redar udeleženca v prometu obvesti o prekršku. V tem primeru gre za napačno rabo, saj imamo v okviru italijanskega cestnoprometnega zakonika skoraj izključno illeciti amministrativi (torej</p>

a)	Italijanski leksem in morebitna kratica ali okrajšava	Kratka razlaga	Obstoječi prevodi in predlogi	Sklep delovne skupine
	<p>Delitto</p> <p>Ergastolo</p> <p>Reclusione</p> <p>Multa</p>	<p>Delitti so lahko dolosi (storjeni namerno, z naklepom) ali colposi (storjeni iz malomarnosti), kazni zanje pa so strožje v primerjavi s contravvenzioni. Za delitto so predvidene kazni ergastolo (dosmrtni zapor), reclusione (zapor) in multa oz. sanzione pecuniaria penale (denarna kazen za kaznivo dejanje).</p> <p>V pogovornem jeziku je delitto pogosto sinonim za omicidio, tj. uboj, ki je temeljna oblika usmrtnenega delikta, pri kateri gre za usmrnitev človeka, oziroma sinonim za assassinio ali omicidio aggravato (umor). Omicidio je lahko volontario oz. doloso (naklepni uboj), pri katerem se storilec zaveda dejanja, ki ga izvršuje, in hoče njegove</p>	<p>Kaznivo dejanje</p> <p>Hudo kaznivo dejanje</p> <p>Delikt</p> <p>Ergastolo = dosmrtni zapor</p> <p>Reclusione = zapor</p> <p>Multa = višja denarna kazen</p> <p>Ammenda = nižja denarna kazen</p> <p>Arresto = pripor</p> <p>Pripor = varnostni ukrep zoper obdolženca za kaznivo dejanje, ki je begosumen oz. ko obstojijo priporni razlogi</p> <p>Uboj</p> <p>Omicidio doloso = naklepni uboj</p> <p>Omicidio colposo = povzročitev smrti iz malomarnosti</p>	<p>prekrške) in ne contravvenzioni; kot že omenjeno, sankcije za illeciti amministrativi določi javni organ in ne sodnik, in sicer jih kaznuje z upravno denarno sankcijo (globo): ta se nepravilno/pogovorno imenuje multa, medtem ko v pravni terminologiji multa pomeni višjo denarno kazen, predvideno za kazniva dejanja. Izjema so nekatere hujše oblike prekrškov, npr. vožnja pod vplivom alkohola (guida in stato di ebbrezza alcolica) ali vožnja pod vplivom prepovedanih substanc (guida sotto l'effetto di stupefacenti), ki se v cestnoprometnem zakoniku obravnavajo kot contravvenzioni v pravem pomenu besede, tj. reati/kazniva dejanja, o katerih odloča sodišče v okviru kazenskega postopka.</p> <p>Na podlagi zgoraj navedenih ugotovitev se je skupina odločila za naslednje rešitve: illecito = protipravno ravnanje illecito amministrativo = prekršek reato (sin. illecito penale) = kaznivo dejanje delitto = težje kaznivo dejanje contravvenzione = lažje kaznivo dejanje</p> <p>Nato se je delovna skupina seznanila s sankcijami za posamezno vrsto kaznivega dejanja (reato):</p>

a)	Italijanski leksem in morebitna kratica ali okrajšava	Kratka razlaga	Obstoječi prevodi in predlogi	Sklep delovne skupine
	<p>Crimine</p> <p>Contravvenzione</p>	<p>prepovedane posledice, oziroma omicidio colposo (povzročitev smrti iz malomarnosti).</p> <p>S časom pa so se nekateri pravni sistemi odmaknili od izvornega modela in se torej odločili, da kazniva dejanja razdelijo ne dve kategoriji. To velja tudi za italijansko ureditev, ki je iz delitve izključila kategorijo crimini in jo združila z delitti.</p> <p>Izraz crimine je danes v rabi predvsem publicistično, razen v določenih primerih oz. besednih zvezah, kot so crimini di guerra in crimine contro l'umanità.</p> <p>V drugo skupino kaznivih dejanj torej spadajo contravvenzioni, to so lažja kazniva dejanja, ki se kaznujejo z arresto (zaporom) in ammenda (globo).</p> <p>Tekoča raba termina pa bolj kot sam prekršek, označuje obravnavo prekrška in posledično kazen, pogosto v zvezi s prekrški cestno-prometnega zakonika. Zelo pogosti sta besedni zvezi <i>fare una contravvenzione (npr. il vigile mi ha</i></p>	<p>Umor</p> <p>Zločin</p> <p>Hudodelstvo</p> <p>Hudo kaznivo dejanje</p> <p>Crimine contro l'umanità= hudodelstvo proti človeštvu</p> <p>Crimini di guerra = vojno hudodelstvo</p> <p>Crimine (publ.) = zločin</p> <p>Lažje kaznivo dejanje</p> <p>Prekršek</p> <p>Prestopek</p>	<p>1) za težje kaznivo dejanje (delitto): ergastolo = dosmrtni zapor reclusione = zapor multa = denarna kazen</p> <p>2) za lažje kaznivo dejanje (contravvenzione): ammenda = nižja denarna kazen; arresto = pripor</p> <p>Termin arresto ima dva pomena =</p> <p>1) ko pomeni misura precautelare, custodia cautelare = se prevaja kot pripor, tj. ukrep odvzema prostosti pred obsodbo, ko je oseba prijeta pri kaznivem dejanju samem (colto in flagranza di reato);</p> <p>2) v pomenu pena (kazen) pa se prevaja kot zapor (za lažja kazniva dejanja, tj. contravvenzioni; težja kazniva dejanja pa se kaznujejo z reclusione - kar lahko prevajamo kot strogi zapor, da ga razlikujemo od zapora - arresto);</p> <p><i>PAZI! priporniki imajo bistveno manj pravic kot zaporniki!</i></p> <p>Na ravni EU je mandato di arresto europeo evropski nalog za prijetje (EU, en. european arrest warrant), v slovenski Ustavi se omenja priporni nalog, ki se</p>

a)	Italijanski leksem in morebitna kratica ali okrajšava	Kratka razlaga	Obstoječi prevodi in predlogi	Sklep delovne skupine
				čep rav v razpredelnici na začetku ponujamo začasne rešitve.
	<p>Omicidio</p> <p>Omicidio volontario ali doloso</p> <p>Omicidio colposo</p> <p>Assassinio (sinonim za omicidio volontario), omicidio aggravato</p>	<p>Da lahko usmrtitev kvalificiramo kot assassinio oz. omicidio aggravato (umor), morajo biti podane kvalifikatorne okoliščine (morilski naklep). Za umor gre, kadar kdo drugemu namerno vzame življenje na grozovit, zahrbtnen način, iz koristoljubnosti, maščevanja in podobno.</p> <p>Pravni sistemi, ki so po francoskem vzoru sprejeli delitev kaznivih dejanj v tri kategorije, delitto (hudo kaznivo dejanje) po resnosti uvrščajo med srednje huda kazniva dejanja, torej hujša od contravvenzioni (kazniva dejanja manjšega pomena), a manj resna od crimini (zločin, najhujše kaznivo dejanje, hudodelstvo).</p>		<p>Delovna skupina je nazadnje obravnavala še vrste uboja in sorodne termine</p> <p>assassinio = it. publicistično, zločin</p> <p>omicidio = it. pravni termin = uboj</p> <p>umor = strokoven pravni termin, ki pomeni namerno povzročitev smrti koga, naklepni uboj</p> <p>omicidio volontario/doloso = naklepni uboj</p> <p>omicidio aggravato = umor; uboj zaradi katere koli oteževalne okoliščine; uboj, storjen v oteževalnih okoliščinah</p>
2	DICHIARAZIONE LIBERATORIA	Liberatoria je dokument v pisni obliki, sestavljen v dveh izvodih, s katerim se drugi osebi ali organizaciji/subjektu dovoli, da na določen način nekaj naredi; z liberatoria se osebo/subjekt razbremeni odgovornosti v primeru nepredvidenega dogodka, če se ta	Razbremenilna izjava Odvezujoča izjava Izjava Dovolilnica	Delovna skupina je nazadnje obravnavala še zelo pogost izraz liberatoria/dichiarazione liberatoria in preverila uporabnost predlaganih rešitev, pri čemer je ugotovila, da je termin izjava presplošen, saj izraža enostransko izraženo voljo, odvezujoča izjava pa se redko sliši; najbolj pogost izraz je prav gotovo soglasje

a)	Italijanski leksem in morebitna kratica ali okrajšava	Kratka razlaga	Obstoječi prevodi in predlogi	Sklep delovne skupine
		<p>dejansko pripeti (npr. nesreča na tekmovanju), oziroma se izjavi, da se od te osebe/subjekta ne bo nič terjalo/zahtevalo, ne bo odgovorna (<i>liberatoria fotografica</i> – oseba lahko objavi vaše fotografije, ne da bi tvegala, da jo tožite zaradi kršitve varstva osebnih podatkov).</p> <p>Dokument mora vsebovati nekatere temeljne podatke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osebne podatke vpletenih oseb (izjavitelja in prejemnika); • oprostitev/razbremenitev/odveza odgovornosti (<i>manleva</i>); • datum; • kraj in podpis; <p>soglasje za obdelavo osebnih podatkov.</p>	<p>Soglasje</p> <p>»Dovoljenje dajem za neodplačen prenos avtorskega dela iz prve alineje prvega odstavka tega soglasja.«</p> <p>(https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2021/revije/slovenscina/soglasje-za-objavo-slikovnega-gradiva-4.pdf)</p>	<p>(npr. pri prenosu avtorskega dela se uporabi <i>dovoljenje, soglasje</i>, ki je zasebnopraven dokument).</p> <p>Med razpravo je delovna skupina omenila še spodaj navedene termine, ki pa niso ustrezni za liberatoria:</p> <p>privolitev = consenso (uredba o varstvu osebnih podatkov = <i>consenso</i>)</p> <p>dovolilnica = dokument oziroma pisno dovoljenje, izdano osebi da, lahko nekaj stori (dovolilnica za vstop v varovano območje) = autorizzazione</p> <p>razrešnica = razrešitev (od) dolžnosti in odgovornosti (= discarico, en. discharge) npr. na ravni EU: Evropski parlament podeli Komisiji in vsem ostalim organom razrešnico o izvrševanju proračuna iz prejšnjega leta (= kar pomeni, da ga potrdi)</p>

c. RAZNO

SKLEP (c): Delovna skupina soglaša, da bo naslednja seja v novem letu, datum še ni določen.

///
